

Og dette er et gammelt Portræt. Det eneste, der kan bebrejdes Forf., er, at hun har sat et forkert Aarstal paa det. Thi i det Herrens Aar 1889 kunde det ikke foregaa, at en Enkefrue, hvor myndig, og hvor afsides boende, hun end var, kunde uden videre give sin unge Datter til en Mand, som Erstatning, fordi hun ikke selv vilde ægte ham. Der er en Luftning, som er Tidens egen, og som trænger til de yderste Afkroge af Landet, hvor blot et Par Mennesker af den dannede Klasse har sammen til Huse. Der er ingen Skodde saa tæt, intet Plankeværk saa højt, der kan stænge den ude. Brevene er beundringsværdig godt gennemførte i Stil og Tone. Men ingen ung Kvinde her i Landet skrev for en halv Snes Aar siden til sin Moder i denne Toneart: „Jeg vilde gerne takke Moder rigtig pænt for alt, hvad Moder har givet mig og sagt, jeg skulde gøre“, eller „Jeg vilde ønske, at Moder vilde give mig Lov at skrive to Gange om Maanedens, saalænge til jeg blev helt vant til at bo paa Heden“.

Havde de blot været fra Aarhundredets Begyndelse, og ikke fra dets Slutning, da havde de ejt det eneste, der nu fattes dem: den Virkelighedens Vederhæftighed, som gør Kunst til Liv.

Margrethe Fibiger.

Fra Skyggernes Verden af Lafcadio Hearn.
(Gyldendalske Forlag).

De fleste af disse japanske Skitser er Spøgelseshistorier, rigtignok — som alt i hint mærkelige Land — af ganske anden Art end tilsvarende danske. Paa engang mere rørende og meget mere gyselige. En lille Fortælling „Hævn“ viser, at vild Lidenskabelighed kan gemme sig under de mange „bløde Hylstre af Høflighed, Finfølelse, Taalmodighed, Ynde og moralsk Følelse, hvori Aarhundreder af den højeste Kultur har indsvøbt den japanske Karakter“. En anden skildrer med lun Humor, hvor ugenert Menigmand omgaas sine Hus- eller rettere Legetøjsguder. Jo mere ukunstlet Guden, des ærligere Manden, lyder Forfatterens Erfaringslutning.

Lafcadio Hearn er ikke blot Digter, men ogsaa Psykolog og Filosof. Det bedste Udbytte af Bogen er Bekendtskabet med denne aandfulde Mand, der — hvad hans Ansigt i mærkelig Grad er præget af — ser lige lukt igennem de mange Hylstre og bagom Tingenes plumpe og løgnagtige Yderside. Han synes paavirket af Budhismen; men det er ikke denne Læres snørklede og svært fattelige Formler, han giver os. Han sidder ved Havet, husker sin Barndoms vage Frygt for Brændingens mangeartede Lyd. Det gaar op for ham, at denne Sindsbevægelse er Tusinder af Aar ældre end han selv, at den indeholder talløse fra Forfædrene nedarvede Rædsler. Han lytter til Musik; det er alle de døde Slægtleds Lykke- og Sorgfølelser der kommer tilbage til os som Gengangere i Melodi og Harmoni. Det er Verdenssjælen, han hører, og han forstaar at faa den til at tale til vor Sjæl. Fru Johanne Münter har megen Fortjeneste af at indføre i vor Literatur denne udmærkede Forfatter, der med Vestens Skarp-sans forstaar at trænge ind i Livet hos Østens mest udviklede Folk.

Grev Leo Tolstoy: *Anna Karénin*,
oversat fra Originalsproget af W. Gerstenberg.
Tredie Udgave. Lehmann og Stages Forlag.

—0—

At anmelde en Bog som Leo Tolstoy's *Anna Karénin* er omtrent enstydig med at anbefale den — anbefale den til stadig videre Udbredelse og gentagen Læsning. Det er jo et Arbejde af et ualmindeligt og sjældent mildt dømmende Menneskes skarpe iagttagelse af lidende og kæmpende Medmenneskers fineste Sjælsrørrelser, — en Helhed af levende Billeder af levende Mennesker, af deres Færden og Tragten. Man ser jo de handlende Personer i „*Anna Karénin*“, ser dem tydelig for sig og hører dem og forstaar dem og sørger eller glæder sig med dem. Læser man nu paa ny Bogen og atter møder f. Eks. Fyrst Stepan Arkadjevitch's kendte Skikkelse, synes man at have truffet ham paa Gaden eller i Selskab sidst i Gaar eller i Forgaars og rækker ham — skønt han er et rigtigt Asen, — glad Haanden i Møde. Han

er saa hyggelig. Og det er der meget i Bogen, der er — hyggelige Mennesker og hyggeligt Lune. Dette gør, at man kan aande under Læsningen. Thi Bogens Tragedie, der anes allerede ved Heltindens første Fremtræden — som nærmer sig tungt og stedse mere uafvendeligt og fuldkommes i hendes grufulde Død, vilde ellers tage Vejret fra En. Enhver Bogelsker, der ikke allerede ejer dette Mesterværk, bør benytte Lejligheden til at indføre det i sit Bibliotek.

Fra de kvindelige Akademikers Fest.

—0—

*Der var en Tid, da Kvinden ej studered'
Og læste Bladene — og røg Tobak;
I Hjemmets Skød hun hælded og flæred,
Og med sin Pren hun prikked, og hun stak.*

*I Kogekunsten var hun uden Lige,
I Amouretter af og til paa Spil;
Kort; Dengang da min Bedstemor var*

*Pige,
Ja, dengang, — tro mig, — „var der
Piger til!“*

*Saa kom en Tid, da det var „rask“ at
læse,
At vandre kæk — til Gru for Tanter
Flok —*

*Med Haaret kort og Briller paa sin
Næse,*

*Med Herreflipper og Spadserestok,
Det var saa ungt! Det var vor „Sturm
und Drang“ Tid;*

*Skønt fuld af Trods, ufrugtbar var
den ej!*

*Var end i et og andet den en Vrangtid,
„Per aspera ad astra“ gik vor Vej.*

*Og nu er Kvinden atter bleven „Kvinde“,
Hun smykker sig, hun bl'et sin Elsktes
Viv;*

*Bag Væv og Rok hun atter er at finde,
Og nye Slægter skænker glad hun Liv.
Men mere rank og frejdig frem hun
træder,*

*Sin Erve kender nu hun i dens Grund,
Og den, hvem Pallas skænker sine Glæder,
Hun dyrker Videnskaben, glad og sund.*

*Men dem, som Bresche skød i Dumheds
Mure*

*Og knuste gammel Fordoms rustne Spær,
Som løste sorgfuld Mø af Fangebure,
Som stred for os, en talløs Kvindeher,
Som aldrig Skal forvekslet har med
Kærne,*

*Dem takker vi, at ej de sveg den Pagt,
Som sluttet blev med Hjerter og med
Hjerne!*

*Om dem er vi i Dag en Æresvagt!
Nora Mortensen.*

ELISABETH CADY STANTON.
12. Novbr. 1815. — 27. Oktbr. 1902.

Elisabeth Cady Stanton var Datter af en Højesteretsdommer i New York og Datterdatter af en Officer fra den amerikanske Frihedskrig. Hendes Mand var en af Lederne i Kampen mod Neger-slaveriet. For de amerikanske Kvinder var denne sidste Bevægelse en Indvielse til Kampen for deres egne Menneskerettigheder. Den unge Mrs. Stanton, der paa sin Bryllupsrejse til London 1840 oplevede, at de amerikanske kvindelige Afsendinge til et stort Antislaverimøde blev nægtet Deltagelse i Forhandlingerne, vækkedes herved til Arbejde for Kvindesagen, det var paa hendes Initiativ, at amerikanske Kvinder holdt deres første

Stemmeretsmøde (Seneca Falls 1848), og det var hende, som formede Programmet for dette Møde og den følgende Kamp for Stemmeretten — umiddelbart i Overensstemmelse med den amerikanske Uafhængighedserklæring af 1777. Ikke længe efter fandt hun og Susan Anthony hinanden, og fra da af iværksatte disse to en Agitation, som ikke har sin Lige i Kvindesagens og maaske næppe i nogen anden Sags Historie. „Susan leverede Kendsgjernerne og Statistiken, jeg Filosoffien og Veltalenheden“, ytrede Mrs. Stanton. Sammen skrev de den kvindelige Stemmerets Historie, hvis fjerde mægtig tykke Bind nylig er afsluttet. Som Mrs. Stantons Hovedværk betragtes dog „Kvindernes Bibel“, en Bibeloversættelse, der siges at yde Kvinderne mere Retfærdighed end de af Mænd udførte.

I 1895 udgav hun sine „Erindringer fra 80 Aar“, hvis første Del er kendt af vore Læsere fra Dagmar Hjorts interessante Artikler i dette Blads Nr. 36 — 42, 1901. Hun havde opholdt sig en Del i England og stod den ældre Slægt af engelske Kvindesagsdamer saavel som Frankrigs mest emanciperede Kvinde, George Sand, nær. I de senere Aar tog hun af Helbredshensyn ikke personlig Del i Kvindesagsarbejdet, men aldrig holdtes der nogen Sammenkomst af Betydning, uden at der gik Bud mellem hende og hendes yngre og ældre Meningsfæller og Beundrere. Hun døde, omgivet af en talrig og lykkelig Familiekræds.

Skammen.

—0—

Af Fru Mariane Nielsens Artikel med denne Overskrift saavel som af forskellige andre Udtalelser her i Bladet synes det at fremgaa, at man i visse Samfundslag behandler den Kvinde, der føder Børn udenfor Ægteskab, paa en meget hensynsløs og ukærlig Maade. Hvis dette virkelig er Tilfældet, saa bør de, der har Øje derfor, se om muligt at faa dette Forhold forandret. Hvilke vore Opgaver overfor vore Medmennesker end monne være — den at gøre dem uheldige har vi ikke faaet.

Jeg maa imidlertid sige, at jeg har aldrig været Vidne til noget saadant. I de Kredse, hvor jeg har haft min Færd, nemlig blandt jævne Mennesker, er det ikke saa, at man haaner den Kvinde, der har et Barn uden at være gift. Jeg har som Arbejderske været i finere Huse, hvor Tjenestepigen er „kommen galt af Sted“, men jeg har aldrig mærket noget til, at hun af den Grund er bleven overset eller ringeagtet. Om det virkelig skulde hænde, at en Frue under saadanne Forhold lader sin Pige forstaa, at hun finder sligt utilbørligt, saa kan dette dog vel ikke gøre Pigen uheldig. Jeg har heller aldrig faaet Indtryk af noget saadant.

Derimod har jeg ofte mærket, at ugifte Kvinder, hvem dette var overgaaet, gik og bar paa en dyb Smerte; en Følelse af Anger, Skam, og — Harme over at være bedragede. Jeg mener tillige at have mærket, at jo mere aandelig udviklet en Kvinde var, des mere led hun ved denne Tanke. Og jeg mener at kunne forstaa dette.

Hvis vi lægger Mærke til Livet ude i Naturen, saa vil vi let kunne se, at der overalt under Forplantningen er taget Hensyn til Afkommets Udvikling. Hen i Maj, naar Frost og Kulde er dreven paa Flugt af Foraarssolens Varme, da synger Fuglene. De glæder sig over Vaaren, siger Digterne. Aa ja; men egentlig er det nok saa, at det er Hannen, der kalder paa sin Hun. Thi nu er det Parringsstid. Nu skal Reden bygges, Æggene lægges og ruges, at de dunløse Unger kan komme frem ved Midsommertid, naar vi har de lange, lyse og varme Dage. Og netop ved denne Tid er det, at Blomsten kaster sit Støv, at det kan opsamles og udvikles for som fuldmødent Frø at sprede for alle Vinde,

naar til Efteraaret den lille Moder segner til Jorden. Saaledes vil vi overalt kunne iagttage en kærlig Omhu fra Skaberens Side, for at Afkommet kan komme til Verden under de bedst mulige Forhold og Slægterne derved bevares fra Undergang.

Mon nu Mennesket skulde have faaet en fri Vilje for at kunne sætte slige Hensyn til Side? Intet andet levende Væsen har saa lang en Udviklingstid som Barnet, og ingen trænger til saa megen Pleje. Og jo mere Menneskeslægten udvikles, desto større Krav stilles der til dem, der skal drage Omsorg for den opvoksende Slægt. At denne Opgave skal tilfalde Forældrene mener jeg ogsaa, vi kan mærke. Hvorfor har Mennesket vel faaet Blufærdigheden, der gør, at de der synes om hinanden ikke straks iler i hinandens Arme; men snarere uvilkaarligt trækker sig tilbage? Eller hvorfor er det vel saa, at i den første Forelskelsestid al Menneskets Haab og Frygt, Digten og Grunden samler sig om det dobbelte Spørgsmaal: Er jeg elsket, som jeg elsker? Vil han eller hun være mig tro? — Sandelig — det har ikke været Guds Vilje, at Mennesker i en Sanserus, blot med Tanken henvendt mod sig selv og paa Øjeblikket, skulde indlade sig paa noget saa alvorligt og ansvarsfuldt som det at sætte et Barn ind i Verden.

Naar to Mennesker, der elsker hinanden af hele deres Sjæl, sidder sammen om deres første Barn, da er det som deres Følelse skifter Ham. Ikke at deres Kærlighed nu er bleven ringere, den er maaske bleven mere inderlig, mere solid, om man saa maa sige; men den bævende Glæde, den uendelige Æmhed samler sig nu for en stor Del om Barnet. Thi Gud har villet, at ikke eet men to Hjærter skulde banke Barnet i Møde, at ikke eet men to Par Hænder skulde være rede til at vogte og værne om den dyre Skat.

Naar nu en Moder sidder ene med sit Barn, vidende, at Faderen allerede tilhører en anden Kvinde, eller at det dog er tvivlsomt, om han nogensinde vil bryde sig synderlig om hende eller deres Barn, dette Barn, der ligger der med Kravet baade om en Faders og en Moders Kærlighed — saa gad jeg vidst, om der ikke i hendes inderste Hjerter maa ytre sig en Følelse af Selvbefredelse og Skam — ja — om ikke overfor andre, saa dog overfor hendes Barn.

Ikke at jeg vil dømme hende. Ak hvor langt er vi dog alle fra det menneskelige Ideal! Heller ikke vil jeg være med til at skamme hende ud, sligt gør vist ikke megen Nytte. Men være med til at fjerne Skamfølelsen vil jeg heller ikke. Det vil desuden næppe kunne lade sig gøre. Mit Ideal er dette: En Mand og en Kvinde der i trofast Hengivenhed bygger et Hjem for i Forening at sørge for de Børn der bliver dem betroede. For Ungdommen, for den opvoksende Slægts Skyld, vil jeg have dette Ideal holdt frem, rent og purt, jeg viger heller ikke tilbage for at forsvare dette Standpunkt til de yderste Konsekvenser. Det skulde smerte mig dybt, om jeg ikke turde tro, at jeg havde Flertallet af Dansk Kvindesamfunds Medlemmer paa min Side i denne Sag!

Hvad er nu ogsaa dette for noget, at man har fundet paa at kalde det først omtalte Forhold: at give sig hen. Ja at ville gøre dette til en forelsket Piges Ret og Pligt! Som om ikke en Kvindes Hengivenhed for den Mand, hun elsker, skulde kunne ytre sig paa en skønnere og værdigere Maade end ved at være eftergivende paa et Punkt, hvor hun dog vist som Regel er den stærkeste. Er det da Mandens Lykke at hun giver efter? Tænk paa Digterens Ord: „Det bødes der for i mange Aar, som kun var en stakket Glæde.“ Gælder det ikke netop i denne Henseende for mangfoldige Mænd?

Den ugifte Kvinde er lige saa stolt af sit Barn som nogen ægteviet Moder, siger M. N. Hvad mener De saa om Bedstemødrene. Prøv engang at tænke Dem ind i en Moders Sted, der maa opleve, at hendes ugifte Døtre, Gang efter Gang føder Børn, maaske endog uden at ville opgive Faderens Navn? Skulde en saadan Bedstemoder virkelig kunne være ligesaa stolt af disse Børnebørn, som om Mødrene havde været ægteviede Hustruer?